

Academie voor Schematherapie organiseert

Groepsschematherapie bij cliënten met een borderline persoonlijkheidsstoornis: Werken met fases

Data

14 & 15 november 2019
13 & 14 februari 2020

Docenten

Drs. Rosi Reubsaet
Drs. Wiesette Krol
Drs. Guido Sijbers
Mevr. Judith Vanhommerig
Mevr. Judith Hollands

ACADEMIE VOOR
SCHEMATHERAPIE

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van G.Sijbers/ W.Krol. Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot auteurs te wenden.

25 UURS VERVOLGCURSUS GROEPSCHEMATHERAPIE: WERKEN MET FASES

Omvang cursus: De cursus omvat 4 bijeenkomsten van 6,25 uur

Urenverdeling: 25 contacturen

Data en tijden:

Datum	Tijd	Onderwerp	Docent
14 november 2019	10:00 - 17:00 uur	Dag 1 Thema's: Introductie groepsschematherapie (GST) en Fasegerichte GST, opbouw sessies, Startfase: Veiligheid voor alles, erbij horen en herkenning, kennismaken met alle modi; en de basisbehoeften, leiding durven verdragen, ervaringsgerichte casus-conceptualisatie	Drs. G. Sijbers Mevr. J. Hollands
15 november 2019	10:00 - 17:00 uur	Dag 2: Thema's: Introductie in fase 2 & 3, Leren omgaan met modi; daar ga ik weer. Groepsschematherapie bevindt zich in de actieve fase. Het is belangrijk dat er schemaverandering plaatsvindt bij een optimale balans van spanningverlagende en spanningverhogende interventies.	Drs. R. Reubsaet Mevr. J. Hollands
13 februari 2020	10:00 - 17:00 uur	Dag 3 Thema's: Introductie in fase 4, actief gedragsverandering vormgeven, behoefte aan autonomie, meer identiteit en eigenheid Straffer actief bevechten Contact met kwetsbaarheid en boosheid	Drs. R. Reubsaet Mevr. J. Vanhomerig
14 februari 2020	10:00 - 17:00 uur	Dag 4 Thema's: Toetsen Problemen in de groep en valkuilen van de therapeut, empathische confrontatie in diverse fasen.	Drs. W. Krol Mevr. J. Vanhomerig

Lunch: De lunch wordt verzorgd door de organisatie

Plaats: Amrâth Grand Hotel de l'Empereur, Stationsstraat 2, Maastricht,
Tel: 043 321 3838
Recht tegenover de uitgang van het centraal station Maastricht.

Docenten:

Mevr. Drs. W. Krol (Wiesette), klinisch psycholoog/psychotherapeut, supervisor/opleider gedragstherapie en schematherapie. Werkzaam bij MUMC+ Maastricht.

Mevr. Drs. R. Reubsaet (Rosi), klinisch psycholoog/psychotherapeut, cognitief gedragstherapeut en supervisor schematherapie. Werkzaam als klinisch psycholoog bij Vincent van Gogh te Venlo.

Dhr. Drs. G. Sijbers, psychotherapeut/klinisch psycholoog/GZ-psycholoog, supervisor/opleider gedragstherapie en schematherapie. Werkzaam o.a. bij MetGGZ Maastricht en praktijk in Keulen.

Mevr. J. Hollands (Judith), geregistreerd vaktherapeut en senior schematherapeutisch werker. Opleider schematherapie voor vaktherapeuten. Werkzaam als schematherapeutisch-vaktherapeut in eigen praktijk.

Mevr. J. Vanhommerig (Judith), geregistreerd vaktherapeut, psychodramatherapeut en senior schematherapeutisch werker. Opleider schematherapie voor vaktherapeuten. Werkzaam in eigen praktijk.

Projectcoördinator: Judith Hollands (info@academievoorschematherapie.nl),
tel nummer: 06-52055527

Algemene informatie:

Over Schematherapie:

Cliënten met persoonlijkheidsproblematiek profiteren van groepstherapie. Uit een onderzoek van Farrell, Shaw, & Webber (2009) blijkt dat schematherapie in een groep (30 sessies), gegeven naast de gebruikelijke behandeling, als resultaat had dat 94% van de cliënten na 8 maanden niet meer voldeed aan de criteria voor een borderline persoonlijkheidsstoornis. Een pilot uitgevoerd bij Riagg Maastricht leverde na een jaar voorlopige resultaten op (Dickhaut & Arntz, 2014). Deze lijken vergelijkbaar en gaven aanleiding tot een grotere studie van Arntz en Farrell die in 2010 is gestart. In STG wordt veel gebruik van experiëntiële technieken. In de deeltijdtherapie hebben wij een fasemodel ontwikkeld waarbij de cliënten in vier fases van elk 6 maanden worden behandeld.

Dickhaut, V. & Arntz, A. (2014). Combined Group and Individual Schema Therapy for Borderline Personality Disorder: a Pilot Study. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 45, 242-251.

Voordelen groepsschematherapie (GST):

Naast de algemene voordelen van groepstherapie zoals herkenning, interpersoonlijk leren en onderlinge steun zijn er vergeleken bij individuele schematherapie een aantal specifieke voordelen zoals:

- Feedback van cliënten is meer geloofwaardig
- Door de herkenning bij elkaar, voelen patiënten zich sneller veilig
- Twee- of meerstoelentechniek en rollenspelen kunnen met meer personen gespeeld worden en zijn krachtiger in een groep
- Bestrijden van straffende modus met hele groep is krachtiger
- Werken met de blijde kind modus is leuker en spontaner in een groep
- Samenwerken van psycholoog en vaktherapeut geeft extra input bij het ontwikkelen van ervaringsgerichte oefeningen

Voordelen van fasegerichte GST:

- Elke fase brengt zijn eigen taken met zich mee, alle deelnemers zijn bezig met vergelijkbare taken
- Per fase kunnen duidelijke doelen worden gesteld
- Aan de hand van deze taken vinden bij elke fase evaluaties plaats. Evaluaties en fasegerichte taken maken duidelijk welke grenzen en/of extra ondersteuning er nodig zijn om de stap naar de volgende fase te kunnen maken. Therapie is gefocust op gezamenlijk en stapsgewijs leren en daarom niet eindeloos.

Werkwijze:

In deze cursus zal naast kennisoverdracht vooral veel aandacht zijn voor het oefenen van basisvaardigheden bij het doen van (F)GST. Daarnaast is er ook veel aandacht voor het doen en ontwerpen van ervaringsgerichte oefeningen in een groep, aangepast aan de fasegerichte taken.

Voorwaarden aan deelnemende cursisten:

De cursisten die tot deze cursus worden toegelaten voldoen aan de volgende voorwaarden:

- BIG-registratie als GZ-psycholoog, Psychotherapeut, Klinisch Psycholoog of Psychiater (of in opleiding daartoe) en/of (aspirant) lid van een erkende specialistische psychotherapievereniging. Als erkend worden gezien de NVP en alle daarbij aangesloten verenigingen, namelijk de VGct, NVPA, NVPP, NPG, VCgP, NVRG, NVGP, VKJP. Daarnaast wordt ook de Vereniging EMDR als erkend gezien.
- Registratie als vaktherapeut in het Register Vaktherapeutische Beroepen en/of lid van het Register Schematherapie.
- Per cursusgroep mag een beperkt aantal overige HBO-ers en basispsychologen (niet i.o.) deelnemen, indien zij met BIG-geregistreerde Schematherapeuten Register Schematherapie samenwerken, supervisie en intervisie georganiseerd zijn en zij een vergelijkbaar niveau qua klinische vaardigheden hebben in het werken met persoonlijkheidsstoornissen en ernstige As I stoornissen. De hoofddocent beoordeelt vóór de cursus of de HBO-er of basispsycholoog voldoet aan deze voorwaarden.
- Een voorwaarde voor deelname is kennis en vaardigheden op het gebied van Schematherapie op basisniveau (minimaal een erkende basiscursus van 25 uur)

De vervolgcursus is met goed gevolg doorlopen als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- De cursist voldoet aan de aanwezigheidsplicht.
- De cursist is geslaagd voor een praktijk examen waarin de leerdoelen worden getoetst.

Aanwezigheidsplicht voor cursisten:

Bij een aanwezigheid van 100% is aan de aanwezigheidsplicht voldaan.

Bij verzuim van maximaal 10% van de contacttijd moeten de huiswerkopdrachten van de verzuimde uren worden ingehaald om aan de aanwezigheidsplicht te voldoen.

Bij verzuim tot 20% van de contacturen moeten de huiswerkopdrachten van de verzuimde uren worden ingehaald en moeten er extra opdrachten worden gedaan ter compensatie van de gemiste contacturen om aan de aanwezigheidsplicht te voldoen.

Bij verzuim van 20% of meer moeten de gemiste contacturen binnen een jaar na het einde van de vervolgcursus worden ingehaald in een andere vervolgcursus. Pas nadat de uren zijn ingehaald, wordt voldaan aan de aanwezigheidsplicht.

Toets Vervolgcursus Schematherapie:

De toets voor deze vervolgcursus bestaat uit een praktijktoets. Deze bestaat uit het demonstren van een groepsschematherapeutische techniek, welke gedurende de cursus reeds gedemonstreerd is, middels een rollenspel of een naderhand opgestuurde video-opname. De demonstratie duurt maximaal 20 minuten, er wordt 10 minuten feedback gegeven door docent en even-

tueel mede-cursisten. De praktijktoets neemt dus 30 minuten in beslag. Bij feedback op en beoordeling van de techniek wordt de Group Schema Therapy Rating Scale gebruikt (zie website: schematherapysociety.org).

Accreditatie:

Er is accreditatie voor FGzPT voor 25 punten, voor VGCT voor 25 punten, voor de SRVB (vaktherapie) voor 50 punten en voor het Register Schematherapie.

U ontvangt een certificaat van deelname, mits u alle dagen aanwezig geweest bent.

Opbouw bijeenkomsten:

Elke bijeenkomst begint met

- beschrijving van kenmerken van iedere fase,
- doelen van deze fase,
- de vaardigheden van en uitdagingen voor de therapeuten in deze fase en
- bespreking wat voor de cliënten de voorwaarde zijn om aan deze fase te kunnen deelnemen.

Er wordt gewerkt met uitleg de theoretische achtergrond, demonstraties van vaardigheden, zelf oefenen en evaluatie. Deelnemers ervaren zelf, tijdens het lesgeven, ook hoe de therapeuten in de therapie omgaan met een groep.

In de cursus wordt aandacht besteed aan het competentie gericht toetsen.

Doelstelling van deze cursus:

- Je kent de theorie van GST en de verschillen tussen individuele ST en (F)GST
- Je weet wat de taken zijn van de therapeut bij het werken met cliënten met persoonlijkheidsproblematiek middels (F)GST.
- Je weet hoe je het groepsproces veilig maakt en veilig houdt
- Je weet wat nodig is in de samenwerking met je co-therapeut bij het werken met (F)GST
- Je kent de basisprincipes van het ontwikkelen van ervaringsgerichte groepsoefeningen stoelentechnieken, rollenspelen en imaginaties met of zonder rescripting (doel, verwachting client, presenteren oefening, begeleiden oefening, opbouw/afbouw, spanningsregulatie)
- Je weet hoe je ervaringsgerichte technieken moet toepassen in samenwerking met je co-therapeut
- Je weet hoe je samen kunt omgaan met de dynamiek de groep (o.a empathische confrontatie, grenzen stellen, verbinding creëren, gebruiken van self-disclosure, begeleiden bij leren omgaan met onderlinge conflicten, ruimte maken voor verschillen en autonomie)

Verplichte literatuur:

Literatuur uit aan te schaffen handboeken:

- Farrell, J.M., & Shaw, I.A. (2012), Group Schema Therapy for Borderline Personality Disorder: A Step by-step Treatment Manual with Patient Workbook. Chichester: Wiley-Blackwell.

- Reubsaet, R. (2018). Schematherapie: werken met fases in de klinische praktijk. Houten: Bohn Stafleu van Loghum

- Young, J. E., Klosko J.S., & Weishaar, M.E (2005). Schemagerichte therapie, Handboek voor therapeuten. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.

Aanbevolen literatuur:

- Genderen, H. van, Jacob, G. & Seebauer, L. (2012). Patronen doorbreken, Negatieve gevoelens en gewoonten herkennen en veranderen. Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds.

- Arntz, A & Jacob, G (2012). Schematherapie in de Praktijk. Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds.

- Van Vreeswijk, M., Broersen, J. & Nadort, M. (eds). , 2012, The Wiley-Blackwell Handbook of Schema Therapy. Theory, research, and practice. Malden: Wiley-Blackwell.
- Young, J.E., & Klosko, J.S. (1999). Leven in je leven, Leer de valkuilen in je leven kennen. Lisse: Swets & Zeitlinger.

Aanbevolen DVD's:

Schematherapie voor cluster B en C persoonlijkheidsstoornissen

SCHEMATHERAPY, working with modes.

Te bestellen via www.schematherapy.nl (let op, schematherapy is anders gespeld)

Huiswerk voor bijeenkomst 1:

- Vul de Young Schemavragenlijst en de modusvragenlijst (SMI) in voor jezelf
- Lees de literatuur voor bijeenkomst 1.

Bijeenkomst 1:

Datum:	14 november 2019
Tijd:	10.00 tot 17.00 uur
Docenten:	Guido Sijbers en Judith Hollands

Onderwerp: Inleiding in het werken met fases binnen groepsschematherapie, Startfase: Veiligheid voor alles; erbij horen en herkenning, kennismaken met alle modi; ervaringsgerichte casusconceptualisatie

10.00 – 10.30 uur	Binnenkomst en ervaringsgerichte kennismaking, “Over de streep”
10.30 – 11.00 uur	Inleiding over de opbouw van de cursus & toets, vragen over literatuur PP: Wat houdt groepsschematherapie in? Welke problemen kunnen zich voordoen? Inleiding in het werken met fases, wat betekent het werken met fases in groepsschematherapie?
11.00 - 11.30 uur	Videofragment Startfase: Wat valt op?: - mbt therapeutische houding - mbt limited reparenting - samenwerking therapeuten
11.30 - 11.45 uur	Koffiepauze
11.45 – 12.45 uur	PP Inleiding startfase: Veiligheid / eigen modi leren kennen Opbouw sessies in het algemeen, regulatie van emoties, empathisch confronteren, begrenzen (tijdsbewaking), hoe gedraag je je in de groep, leiding leren verdragen. Ervaringsgerichte oefeningen: Veilige plek oefening Werken met schemamodi in de startfase Omgaan met beschermers PP: Hoe herken je het thema ‘Veiligheid voor alles’ in deze oefeningen?
12.45 - 13.45 uur	Lunchpauze
13.45 - 16.15 uur	Experiëntiele casusconceptualisatie: Werken aan kindmodi in de startfase Incl. pauze en plenaire terugkoppeling; Hoe herken je het thema Veiligheid voor alles in deze oefeningen? Hoe zie je dit terug in: - mbt therapeutische houding - mbt limited reparenting - samenwerking therapeuten
16.15 - 17.00 uur	Ervaringsgerichte afronding, blijde kind & evaluatie en afspraken voor de volgende keer

Literatuur dag 1

Young, J. E., Klosko J.S., & Weishaar, M.E (2005). Schemagerichte therapie, Handboek voor therapeuten. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.

1 Schemagerichte therapie: conceptueel model p. 1-41 41 p

Farrell, J.M., & Shaw, I.A. (2012), Group Schema Therapy for Borderline Personality Disorder: A Step by-step Treatment Manual with Patient Workbook. Chichester: Wiley-Blackwell.

1 Introduction 7p

2 The Conceptual model of GST 14p

3 Using the therapeutic factors of Groups to Catalyze and Augment Schema Therapy Interventions 15p

Reubsat, R. (2018). Schematherapie: werken met fases in de klinische praktijk. Houten: Bohn Stafleu van Loghum

1 Inleiding en Hoofdstuk 1: Achtergrond voor het werken met fases 25p

2 Hoofdstuk 2: Startfase: Veiligheid voor alles 26p

Totaal: pagina's: 128

Aanbevolen literatuur:

- Beck, A.T., Freeman, A., Davis, D. and Associates (2004), Cognitive Therapy of Personality Disorders, New York, The Guilford Press.
- Sijbers, G., & Wijngaart, R. van der (2010). Schematherapie in groepen voor borderline persoonlijkheidsstoornissen. PsychoPraktijk, 5.
- Vreeswijk, M. Van, Broersen, J. & Nadort, M.M. (2008). Handboek Schematherapie, theorie, praktijk en onderzoek. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Young, J.E. & Klosko, J.S. (1999). Leven in je leven Leer de valkuilen in je leven kennen, Swets & Zeitlinger
- Young, J. E., Klosko J.S., & Weishaar, M.E (2005). Schemagerichte therapie, Handboek voor therapeuten. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.
2. Schema's: Diagnostiek en voorlichting p. 67-87

Huiswerk voor bijeenkomst 2:

- Sta stil bij jouw eigen patroon. Wat is jouw meest primaire schema? Welke (therapie)situaties kunnen dat schema triggeren? Welke emoties heb je dan? En wat is dan je neiging, qua copingstijl: welk gedrag laat je dan zien? welke houding, mimiek, stemgebruik etc?
- Literatuur dag 2.

Huiswerk voor bijeenkomst 2:

- Sta stil bij jouw eigen patroon. Wat is jouw meest primaire schema? Welke (therapie)situaties kunnen dat schema triggeren? Welke emoties heb je dan? En wat is dan je neiging, qua copingstijl: welk gedrag laat je dan zien? welke houding, mimiek, stemgebruik etc?
- Literatuur lezen.

Bijeenkomst 2:

Datum:	15 november 2019
Tijd:	10.00 tot 17.00 uur
Docenten:	Rosi Reubsaet en Judith Hollands

Onderwerp: Groepsschematherapie bevindt zich in de actieve fase. Het is belangrijk dat er schemaverandering plaatsvindt bij een optimale balans van spanningverlagende en spanningverhogende interventies.

10.00 – 10.20 uur	Binnenkomst, ervaringen met technieken van de eerste dag, vragen over de literatuur, experiëntiële warming-up: associatie-oefening in 2 rondes: wat heb je ervaren in dag 1? Wat wil je leren vandaag?
10.20 – 10.40 uur	PP Inleiding fase 2: Laat je zien Wanneer zijn cliënten toe aan fase 2? Achtergrond en doelen van deze fase.
10.40 – 12.00 uur	Werken met schema's en schemamodi in deze fase Veilige plek oefening Video fragment Spiegel oefening Terugkoppeling: Uit welke elementen bestaat deze oefening? Waarom is dit een fase 2 oefening? In sub-groepen oefenen, docenten begeleiden (Incl. Koffiepauze)
12.00 – 13.00 uur	Warming up: "Daar ga ik weer" (huiswerk) Demonstratie: 3 stappen empathische confrontatie naar coping (fase 2) Zelf oefenen in subgroepen, docenten begeleiden.
13.00 – 14.00 uur	Lunchpauze
14.00 – 14.20 uur	PP: Inleiding fase 3: Doe het zelf Wanneer zijn cliënten toe aan fase 3? Achtergronden en doelen.
14.20 – 16.20 uur	Werken met schema's en schemamodi in deze fase. Warming up oefening fase 3. Demonstratie door therapeuten: Boze kind (en gezonde volwassene) in de groep Terugkoppeling: Uit welke elementen bestaat deze oefening? Waarom is deze oefening een fase 3 oefening? Oefenen door middel van inspring-oefening. De cursisten bereiden kort in sub-groepjes voor waar ze mee willen oefenen. (Incl. Koffiepauze)
16.20 – 16.40 uur	Integratie fase 2 en 3: Hebben de cursisten ervaren wat de verschillen zijn?
16.40 – 17.00 uur	Experiëntiële (blijde kind) afronding. (Of: met de bal gooien "het is mij vandaag gelukt ...", groepslid herhaalt en geeft compliment). Evaluatie en afspraken voor de volgende keer (voorbereiden toets)

Literatuur dag 2

Farrell, J.M., & Shaw, I.A. (2012), Group Schema Therapy for Borderline Personality Disorder: A Step by-step Treatment Manual with Patient Workbook. Chichester: Wiley-Blackwell.

4 The Therapist Role: Limited Reparenting Broadened to a Family 39 p

Reubsaet, R. (2018). Schematherapie: werken met fases in de klinische praktijk. Houten: Bohn Stafleu van Loghum

3. Hoofdstuk 3: Fase 2 Laat je zien 35 p

4. Hoofdstuk 4: Fase 3 Doe het zelf 31 p

Bijlage 1: Folder voor patiënten 5 p

Totaal pagina's: 110 p

Aanbevolen literatuur:

Genderen, H. van, Rijkeboer, M.M. en Arntz, A.: Theoretisch model: schema's, copingstrategieën en modi

Vreeswijk, M. Van, Broersen, J. & Nadort, M.M. (2008). Handboek Schematherapie, theorie, praktijk en onderzoek. Houten: Bohn Stafleu van Loghum. p. 17-31

Huiswerk voor bijeenkomst 3:

- Bedenk oefeningen voor het blije kind.
- Literatuur dag 3.

Huiswerk voor bijeenkomst 3:

- Bereid enkele blije kind oefening voor.
- Literatuur lezen.

Bijeenkomst 3:

Datum:	13 februari 2020
Tijd:	10.00-17.00 uur
Docenten:	Rosi Reubsaet en Judith Vanhommerig

Onderwerp: Versterken gezonde volwassene in de eindfase van de therapie, maar ook stapsgewijs gedurende de therapie.

10.00 – 10.30 uur	Binnenkomst. Gezien de lange tussentijd: experiëntiële warming-up, gericht op activeren geheugen over en ervaringen met dag 1 en 2 en de periode ertussen, hoe ben je ermee aan de slag gegaan?
10.30 – 10.45 uur	PP: Inleiding Eindfase: Leef je leven. Wanneer zijn cliënten toe aan fase 4? Achtergronden en doelen.
10.45 – 12.15 uur	Werken met schema's en schemamodi in deze fase. Warming up oefening fase 4. Video: Wat is je plan? Terugkoppeling: Uit welke elementen bestaat deze oefening? Waarom is deze oefening een fase 4 oefening? Zelf oefenen in subgroepen, docenten begeleiden. (Incl. Koffiepauze)
12.15 – 12.30 uur	PP Opbouw Gezonde Volwassene: Omgaan met copingmodi gedurende de therapie.
12.30 – 13.30 uur	Lunchpauze
13.30 – 14.30 uur	Oefening: Conflicten en battles in de groep in fase 3. Demonstratie en zelf oefenen. Plenaire terugkoppeling.
14.30 – 14.45 uur	PP Opbouw Gezonde Volwassene: Omgaan met oudermodi gedurende de therapie.
14.45 – 15.00 uur	Koffiepauze
15.00 – 16.30 uur	Warming up 'Opbouw repertoire straffer' Oefening: Stoelentechniek bij straffende ouder in fase 2. Demonstratie en zelf oefenen (in subgroepen of met een inspring-oefening) Plenaire terugkoppeling.
16.30 – 17.00 uur	Evaluatie en afspraken voor de volgende keer Afsluiten groep blije kind (huiswerk)

Literatuur dag 3:

Genderen, H. van, & Arntz, A. (2010). Schematherapie bij borderline-persoonlijkheidsstoornis. Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds.

10	Methodieken per modus p. 175-179	5 p.
12	ST in andere settingen en in groepen en relaties 198-204	7 p.
Young, J. E., Klosko J.S., & Weishaar, M.E (2005). Schemagerichte therapie, Handboek voor therapeuten. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.		
4	Experiëntiële strategieën p. 129 – 145 en 149-152	20 p.
8	Werken met schemamodi 294 – 322	28 p.
Totaal		pagina's: 82

Huiswerk voor bijeenkomst 4

- Voorbereiding intervisie

Breng een situatie in die echt uitdagend voor je is, waarin je jouw eigen schema's en modi tegenkomt in de groepsschematherapie. Bijvoorbeeld:

- Kritiek op jou als therapeut / opstand tegen therapeuten
- Veiligheid en structuur bieden aan de groep
- Arrogant gedrag naar jou als therapeut
- Kritiek op de therapie (dit werkt niet)
- Conflicten in de groep
- Teveel cliënten blijven in de beschermer
- Niemand wil meedoen aan de voorgestelde oefeningen
- Ergernis over (een interventie van) je co-therapeut

Bereid, in een korte omschrijving, voor; gedrag van de cliënt, schema's en modi. In welke fase zit de cliënt volgens FGST? Bedenk bij elke situatie welke modi (schema's) volgens jou geactiveerd zijn bij de cliënt en bij jou en hoe daartussen een circulair proces op gang kan komen wat niet helpend is. Hoe zou je daaraan kunnen werken?

- Voorbereiding toetsing: Bereid met je co-therapeut een rollenspel voor ten behoeve van de toets. Je kunt een van de oefeningen uit de cursus kiezen, of een andere groepstechniek, om in een rollenspel te laten zien.
- Literatuur dag 4.

Huiswerk voor bijeenkomst 4:

- Bereid een situatie voor die echt uitdagend voor je is, waarin je jouw eigen schema's en modi tegenkomt in de groepsschematherapie.
- Bereid met je co-therapeut een rollenspel voor ten behoeve van de toets.
- Literatuur lezen.

Bijeenkomst 4:

Datum	14 februari 2020
Tijd	10.00 – 17.00 uur
Docent	Wiesette Krol en Judith Vanhommerig

Onderwerp: Afnemen toetsen. Problemen in de groep en valkuilen als therapeut

10.00 – 10.15 uur	Binnenkomst. Veilige plek oefening conform eindfase. Voorbereiden toets (uitleg procedure)
10.15 – 11.15 uur	Toetsen. In 2-tallen wordt een oefening (rollenspel) uit de cursus door 2 cursist-therapeuten voorbereid en getoetst in een subgroep. 4 Deelnemers vormen de cliëntengroep, de overige deelnemers zijn observatoren, samen met een docent.
11.15 – 11.30 uur	Pauze
11.30 – 12.30 uur	Vervolg toetsen
12.30 – 13.30 uur	Lunchpauze
13.30 – 16.15 uur	<p>Probleemsituaties in de groep en valkuilen als therapeut PP Empathische confrontatie en limit setting in fasegerichte groepsschematherapie. Tabel met elementen 4 fases.</p> <p>Inspringoefening: Cliënt blijft in hardnekkige coping in fase 2, steeds in andere duo's inspringen en oefenen hoe ermee om te gaan, op een wijze die recht doet aan de taken van fase 2 en de daarbij passende therapeutische houding.</p> <p>Dan werken in twee sub-groepen, conform een intervisie-groep, waarbij 1 inbreng uit het huiswerk van de cursisten wordt uitgelicht en ingebracht. Wat weet je van de client? Welke fase middels FGST? Wat weet je van jezelf (valkuil, schema's en coping)? Hoe nu verder, wat ga je nu anders doen als therapeut? Welke nieuw gedrag ga je oefenen in de subgroep?</p> <p>Incl pauze en terugkoppeling</p>
16.15 – 17.00 uur	<p>Plenaire terugkoppeling, wat neem je mee uit alle oefeningen en ervaringen uit deze cursus? Groepsoefening: Ik vond het heel spannend om... maar ik heb nu geleerd om... en ik ga in de praktijk oefenen met...., de groep geeft supportieve reacties.</p> <p>Evaluatieformulier invullen, cursus evalueren</p>

Literatuur dag 4:

Young, J. E., Klosko J.S., & Weishaar, M.E (2005). Schemagerichte therapie, Handboek voor therapeuten. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.

10. Schematherapie bij Narcistische persoonlijkheidsstoornis 50 p

Farrell, J.M., & Shaw, I.A. (2012), Group Schema Therapy for Borderline Personality Disorder: A Step by-step Treatment Manual with Patient Workbook. Chichester: Wiley-Blackwell.

11. Meeting Core emotional needs in GST through limited reparenting 15 p

Reubsaet, R. (2018). Schematherapie: werken met fases in de klinische praktijk. Houten: Bohn Stafleu van Loghum

6. Algemene aandachtspunten en aanvullingen 15 p

Totaal pagina's: 80 p

Aanbevolen literatuur

- Vreeswijk, M. van, Broersen, J. & Nadort, M.M. (2008). Handboek Schematherapie, theorie, praktijk en onderzoek. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- 14. J. Broersen en M.F. van Vreeswijk: Schematherapie in groepen; een protocollaire behandeling (171-176)
- 16. H. Aalders, A. Boerwinkel en J. van Dijk. Schematherapie in een psychodynamische groep (179-184)
- Behary, W. T. (2009). "Waarom gaat het altijd over jou?" Omgaan met narcisme en egocentrisme bij anderen. Amsterdam; Hogrefe Uitgevers.
- Genderen, H. van (2008). Borderlinepatiënten behandelen met schematherapie is leuk. Dth 28,1, maart, 35-62.
- Young, J. E.,Klosko,J.S.,Weishaar, M.E (2005), Schemagerichte therapie, Handboek voor therapeuten. Bohn Stafleu Van Loghum, Houten
9: Schemagerichte therapie voor de borderline persoonlijkheidsstoornis